
Ar grozījumiem, kas
izsludināti līdz 2009.gada 30.jūnijam.

Grozījumi: 12.12.2002. likums
(L.V., 20.dec., nr.187;
nr.2) Ziņotājs, 2003,
22.01.2004. likums (L.V., 11.febr.,
nr.22; Ziņotājs, 2004,
nr.5) 11.11.2004. likums (L.V., 25.nov.,
nr.187; Ziņotājs, 2004,
nr.24) 20.10.2005. likums (L.V., 2.nov.,
nr.174; Ziņotājs, 2005,
nr.22) 27.10.2005. likums (L.V., 11.nov.,
nr.181; Ziņotājs, 2005, nr.24)

Sk.: 22.12.2005. ST spriedums (L.V., 29.dec.,
nr.209) 02.03.2006. likums (L.V., 7.marts,
nr.38; Ziņotājs, 2006,
nr.7) 02.11.2006. ST spriedums (L.V., 7.nov.,
nr.177; Ziņotājs, 2006,
nr.24) 21.02.2007. ST spriedums (L.V., 27.febr.,
nr.34) 20.09.2007. likums (L.V., 11.okt.,
nr.164; Ziņotājs, 2007,
nr.22) 08.11.2007. likums (L.V., 27.nov.,
nr.190; Ziņotājs, 2007,
nr.24) 16.06.2009. likums (L.V., 30.jūn., nr.100)

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Valsts sociālo pabalstu likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likuma mērķis

Šā likuma mērķis ir noteikt valsts sociālo pabalstu veidus, to personu loku, kurām ir tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem, šo pabalstu piešķiršanas nosacījumus, piešķiršanas un izmaksas kārtību, kā arī ar šiem pabalstiem saistīto lēmumu pārsūdzēšanas kārtību.

2.pants. Valsts sociālie pabalsti

Valsts sociālie pabalsti ir valsts atbalsts naudas izmaksu veidā, kuru saņem pie noteiktām iedzīvotāju grupām piederīgas personas situācijās, kad ir nepieciešami papildu izdevumi vai kad šīs personas nespēj gūt ienākumus un kad nav paredzēta kompensācija no valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas.

3.pants. Valsts sociālo pabalstu veidi

(1) Regulāri izmaksājамie valsts sociālie pabalsti ir šādi:

- 1) ģimenes valsts pabalsts;
- 2) bērna kopšanas pabalsts;
- 3) pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu;
- 4) atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu;
- 5) atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu;

6) pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās;

- 7) valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts;
- 8) atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi;
- 9) bērna invalīda kopšanas pabalsts;
- 10) pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana.

(2) Vienreiz izmaksājамie valsts sociālie pabalsti ir šādi:

- 1) bērna piedzimšanas pabalsts;
- 2) apbedīšanas pabalsts;
- 3) atlīdzība par adopciju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [22.01.2004.](#) likumu, [11.11.2004.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu un [08.11.2007.](#) likumu)

4.pants. Personas, kurām ir tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem

(1) Tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, ārvalstniekiem un bezvalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods un kuri pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā.

(2) Tiesību uz valsts sociālajiem pabalstiem nav personām, kuras Latvijā saņēmušas termiņuzturēšanās atļauju.

(3) Tiesības uz bērna piedzimšanas pabalstu, bērna kopšanas pabalstu, bērna invalīda kopšanas pabalstu, atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi, atlīdzību par adopciju, ģimenes valsts pabalstu, kā arī piemaksu pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu ir visām šā panta pirmajā daļā minētajām personām, ja to bērniem vai to adoptētajiem bērniem ir piešķirts personas kods.

(4) Tiesības uz pabalstu aizbildnim par bērna uzturēšanu un atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu ir visām šā panta pirmajā daļā minētajām personām, ja to aizbildnībā esošajam bērnam piešķirts personas kods. Šis noteikums neattiecas uz personām, kuru aizbildnībā ir bērns, kas Latvijā saņēmis termiņuzturēšanās atļauju, izņemot bērnu, kurš atbilstoši Patvēruma likumam ir iesniedzis iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu (patvēruma iesnieguma izskatīšanas laikā) vai kuram Latvijā ir piešķirts alternatīvais statuss.

(5) Tiesības uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu ir:

1) invaliditātes vai vecuma gadījumā — tām šā panta pirmajā daļā minētajām personām, kuras Latvijas Republikā nodzīvojušas kopumā ne mazāk kā 60 mēnešus, no tiem pēdējos 12 mēnešus nepārtraukti;

2) apgādnieka zaudējuma gadījumā - visām šā panta pirmajā daļā minētajām personām, kuras zaudējušas apgādnieku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [22.01.2004.](#) likumu, [11.11.2004.](#) likumu, [20.10.2005.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu /skat."Pārejas noteikumi" 9.punktu/ un [20.09.2007.](#) likumu)

5.pants. Valsts sociālo pabalstu finansēšana

Valsts sociālos pabalstus finansē no valsts pamatbudžeta.

II nodaļa

Valsts sociālo pabalstu piešķiršanas nosacījumi

6.pants. Ģimenes valsts pabalsts

(1) Ģimenes valsts pabalstu piešķir personai, kura audzina bērnu.

(2) Ģimenes valsts pabalstu piešķir par katru bērnu, kas:

1) ir vecumā no viena gada līdz 15 gadiem;

2) ir vecāks par 15 gadiem, mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nav stājies laulībā. Šādā gadījumā pabalstu piešķir uz laiku, kamēr bērns apmeklē izglītības iestādi, bet ne ilgāk kā līdz dienai, kad viņš sasniedz 19 gadu vecumu vai stājas laulībā. Ja bērns, kurš bijis aizbildnībā, ir sasniedzis 18 gadu vecumu, pabalstu piešķir pašam pilngadību sasniegušajam bērnam. Pabalstu nepiešķir par bērnu, kas atbilstoši valsts vai pašvaldību finansēto vietu skaitam uzņemts profesionālās izglītības programmās un saņem stipendiju normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(3) Par bērnu invalīdu, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu, tiek piešķirta piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta Ministru kabineta noteiktajā apmērā. Tiesības uz šo piemaksu personai, kura audzina bērnu invalīdu, ir no bērna invalīda statusa noteikšanas dienas līdz dienai, kad bērns invalīds sasniedz 18 gadu vecumu, neatkarīgi no ģimenes valsts pabalsta izmaksas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [16.06.2009.](#) likumu)

6.¹ pants. Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi

(1) Atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi piešķir adoptētājam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots adoptējamais bērns, ja adoptētājs nav nodarbināts (nav uzskatāms par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)") vai ir nodarbināts un atrodas ar bērna aprūpi saistītā atvaļinājumā, vai atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai kārtībai strādā nepilnu darba laiku.

(2) Atlīdzības par adoptējamā bērna aprūpi apmērs nav atkarīgs no bērnu skaita.

(3) [Atlīdzības par adoptējamā bērna aprūpi piešķiršanas, izmaksas un pārskatīšanas kārtību](#), kā arī šā pabalsta apmēru nosaka Ministru kabinets.

([22.01.2004.](#) likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [11.11.2004.](#) likumu)

7.pants. Bērna kopšanas pabalsts

(1) Bērna kopšanas pabalstu piešķir personai, kura kopj bērnu:

1) līdz viena gada vecumam, ja šī persona nav bijusi nodarbināta pabalsta piešķiršanas dienā (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu");

2) (*izslēgts ar [08.11.2007.](#) likumu*);

3) (*izslēgts ar [08.11.2007.](#) likumu*);

4) no viena gada līdz divu gadu vecumam.

(2) Bērna kopšanas pabalstu nepiešķir par bērnu, sakarā ar kura piedzimšanu vai kopšanu ir piešķirts maternitātes pabalsts vai vecāku pabalsts par to pašu laikposmu.

(3) Ja bērna kopšanas pabalsts piešķirts par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem, [par katru nākamo bērnu papildus pabalstam piešķir piemaksu](#) Ministru kabineta noteiktajā apmērā.

(4) Šā panta trešajā daļā noteikto piemaksu piešķir arī personai, kurai sakarā ar dvīņu vai vairāku vienās dzemdībās dzimušo bērnu kopšanu ir piešķirts vecāku pabalsts.

([11.11.2004.](#) likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [27.10.2005.](#) likumu, [02.03.2006.](#) likumu un [08.11.2007.](#) likumu)

7.¹ pants. Bērna invalīda kopšanas pabalsts

(1) Bērna invalīda kopšanas pabalstu piešķir personai, kas kopj bērnu, kuram Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija ir noteikusi invaliditāti un izsniegusi atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem.

(2) (*Izslēgta ar [20.09.2007.](#) likumu*).

(3) Tiesības saņemt bērna invalīda kopšanas pabalstu rodas no dienas, kad bērnam invalīdam izsniegts Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību.

(4) Bērna invalīda kopšanas pabalsta izmaksu izbeidz, kad beidzas termiņš, uz kuru noteikta invaliditāte un īpašas kopšanas nepieciešamība, vai kad bērns sasniedz 18 gadu vecumu.

(27.10.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [20.09.2007.](#) likumu un [08.11.2007.](#) likumu)

/Skat. Satversmes tiesas 12.02.2008. spriedumu/

8.pants. Bērna piedzimšanas pabalsts

(1) Bērna piedzimšanas pabalstu bērna piedzimšanas gadījumā piešķir:

1) vienam no bērna vecākiem;

2) personai, kura ņēmusi aizbildnībā bērnu līdz viena gada vecumam.

(2) Tiesības saņemt bērna piedzimšanas pabalstu rodas no astotās bērna dzīvības dienas vai no aizbildnības nodibināšanas dienas.

(3) Bērna piedzimšanas pabalstu izmaksā par katru bērnu tādā apmērā, kāds bijis noteikts bērna piedzimšanas dienā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [22.01.2004.](#) likumu un [11.11.2004.](#) likumu)

8.¹ pants. Atlīdzība par adopciju

(1) Atlīdzību par adopciju piešķir adoptētājam pēc tiesas sprieduma par adopcijas apstiprināšanu spēkā stāšanās.

(2) Atlīdzību par adopciju izmaksā par katru adoptēto bērnu, kurš atradies ārpusģimenes aprūpē, tādā apmērā, kāds bija noteikts dienā, kad stājās spēkā tiesas spriedums par adopcijas apstiprināšanu.

(3) [Atlīdzības par adopciju piešķiršanas, izmaksas un pārskatīšanas kārtību](#), kā arī šā pabalsta apmēru nosaka Ministru kabinets.

([22.01.2004.](#) likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar [11.11.2004.](#) likumu)

9.pants. Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu

(1) Pabalstu par bērna uzturēšanu piešķir personai, kura likumā noteiktajā kārtībā iecelta par aizbildni. Pabalstu piešķir par katru aizbildnībā esošo bērnu.

(2) Personai ir tiesības saņemt šo pabalstu no dienas, kad tā iecelta par aizbildni.

(3) Ja aizbildnība tiek atcelta, šā pabalsta izmaksu izbeidz ar aizbildnības atcelšanas dienu.

(4) Pabalstu nepiešķir, ja aizbildnības nodibināšanas iemesls atbilstoši bāriņtiesas lēmumam ir vecāku darba apstākļi, kuru dēļ viņi nevar bērnu aprūpēt.

10.pants. Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu

(1) Atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu piešķir personai, kura likumā noteiktajā kārtībā iecelta par aizbildni.

(2) Personai ir tiesības saņemt šo atlīdzību no dienas, kad tā iecelta par aizbildni.

(3) Ja aizbildnība tiek atcelta, šīs atlīdzības izmaksu izbeidz ar aizbildnības atcelšanas dienu.

(4) Atlīdzības apmērs nav atkarīgs no aizbildnībā esošo bērnu skaita.

(5) Atlīdzību nepiešķir taisnās līnijas radniekiem, ja aizbildnības nodibināšanas iemesls atbilstoši bāriņtiesas lēmumam ir vecāku darba apstākļi, kuru dēļ viņi nevar bērnu aprūpēt.

11.pants. Atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu

(1) Atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu piešķir ģimenei vai personai, kura Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ieguvusi audžuģimenes statusu un kurai saskaņā ar bāriņtiesas lēmumu un līgumu, ko noslēgusi pašvaldība un audžuģimene, audzināšanā nodots bērns uz laiku, kas ir ilgāks par vienu mēnesi.

(2) Audžuģimenes loceklim (personai), kas noslēdzis līgumu ar pašvaldību, ir tiesības saņemt šo atlīdzību no dienas, kad bērns nodots audzināšanā audžuģimenei.

(3) Šīs atlīdzības izmaksu izbeidz, kad beidzas līgumā noteiktais termiņš, kā arī tad, ja bērna uzturēšanās audžuģimenē tiek izbeigta pirms termiņa.

(4) Atlīdzību audžuģimenei piešķir neatkarīgi no tai audzināšanā nodoto bērnu skaita.

12.pants. Pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās

(1) Pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai piešķir personai, kurai pašai vai kuras bērnam likumā un citos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par medicīnisko indikāciju noteikšanu speciāli pielāgota vieglā automobiļa iegādei un pabalsta saņemšanai.

(2) Tiesības saņemt šo pabalstu rodas no dienas, kad invalīdam izsniegts Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums.

(3) Pabalstu izmaksā divas reizes gadā par katru pilnu sešu mēnešu periodu, skaitot no dienas, kad izsniegts šā panta otrajā daļā minētais atzinums.

(4) Šā pabalsta izmaksu izbeidz, kad beidzas termiņš, uz kādu noteikta invaliditāte. Ja pēdējo sešu mēnešu periods, par kuru izmaksājams pabalsts, sakarā ar invaliditātes termiņa izbeigšanos ir nepilns, pabalstu par šo periodu izmaksā pilnā apmērā kā par sešu mēnešu periodu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [08.11.2007.](#) likumu)

12.¹ pants. Pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana

(1) Pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, piešķir personai, kura atzīta par invalīdu, pārsniegusi 18 gadu vecumu un kurai sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem nepieciešama īpaša kopšana. Atzinumu par īpašas kopšanas nepieciešamību izsniedz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija atbilstoši Ministru kabineta noteiktajiem kritērijiem.

(2) Tiesības uz pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, rodas no dienas, kad invalīdam izsniegts Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību.

(3) Šā pabalsta izmaksu izbeidz, kad beidzas termiņš, uz kādu noteikta invaliditāte, un īpašas kopšanas nepieciešamība.

(08.11.2007. likuma redakcijā)

13.pants. Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts

(1) Valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir personai, kurai nav tiesību saņemt valsts pensiju (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju invalīdam) vai apdrošināšanas atlīdzību sakarā ar nelaiemes gadījumu darbā vai arodslimību, ja persona:

1) nav nodarbināta (nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu “Par valsts sociālo apdrošināšanu”) un par pieciem gadiem ir pārsniegusi vecumu, kāds saskaņā ar likumu “[Par valsts pensijām](#)” noteikts personai, lai tā iegūtu tiesības uz vecuma pensiju. Šīm personām valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir uz mūžu;

2) atzīta par invalīdu un pārsniegusi 18 gadu vecumu. Šīm personām valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir uz noteikto invaliditātes laiku;

3) nav sasniegusi pilngadību, ir zaudējusi vienu vai abus apgādniekus un nav stājusies laulībā. Šīm personām piešķir kopēju valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, kas gadījumos, kad pabalsts piešķirts trim un vairākiem bērniem, nevar būt mazāks par 50 procentiem no Ministru kabineta noteiktā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra katram bērnam. Šajā gadījumā valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir līdz pilngadības sasniegšanai. Pabalsta izmaksu turpina, ja šajā punktā minētā persona pēc pilngadības sasniegšanas mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nav vecāka par 20 gadiem vai studē augstskolā dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecāka par 24 gadiem.

(2) Personai, kura saņem citas valsts pensiju, kas nesasniedz valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru, piešķiramo valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu samazina par summu, kas atbilst citas valsts piešķirtās pensijas apmēram.

(3) Personai, kura saņem citas valsts pensiju, kas ir vienāda ar valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru vai to pārsniedz, valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu nepiešķir.

(4) Ja pabalsta saņēmējs izbrauc no Latvijas Republikas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstī, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta izmaksu izbeidz, pirms izbraukšanas izmaksājot pabalstu par nākamajiem diviem mēnešiem.

14.pants. Apbedīšanas pabalsts

Šā likuma 13.panta pirmajā daļā minēto personu nāves gadījumā personai, kura uzņēmusies apbedīšanu, piešķir apbedīšanas pabalstu.

15.pants. Valsts sociālo pabalstu un piemaksu apmērs

(1) [Valsts sociālo pabalstu apmēru un to pārskatīšanas kārtību nosaka šis likums](#) un Ministru kabinets.

(2) Ģimenes valsts pabalstu par pirmo bērnu ģimenē nosaka Ministru kabinets.

(3) Par otro bērnu ģimenē ģimenes valsts pabalsts ir 1,2 reizes, par trešo — 1,6 reizes, bet par ceturto bērnu un nākamajiem bērniem — 1,8 reizes lielāks nekā par pirmo bērnu ģimenē.

(4) *(Izslēgta ar 12.12.2002. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2003.).*

(5) *(Izslēgta ar 12.12.2002. likumu, kas stājas spēkā no 01.01.2003.).*

(6) *(Izslēgta ar [20.09.2007.](#) likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [02.03.2006.](#) likumu)

III nodaļa **Valsts sociālo pabalstu piešķiršana un izmaksa**

16.pants. Valsts sociālo pabalstu piešķiršana

(1) Šā likuma 6., 7., 7.¹, 8. un 8.¹ [pantā noteiktos pabalstus par bērnu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā piešķir vienam no bērna vecākiem.](#)

(2) Aizbildnim šā likuma 6., 7., 7.¹ un 8.pantā noteiktos pabalstus piešķir, ja:

1) bērna vecākiem ir atņemtas bērna aprūpes vai bērna aizgādības tiesības;

2) bērna vecāki ir miruši vai atrodas bezvēsts prombūtnē;

3) bērna vecāki nav sasnieguši likumā "[Par sociālo drošību](#)" noteikto sociālās rīcībspējas vecumu.

(3) Ja tas nepieciešams bērna personisko interešu aizstāvībai, ar bāriņtiesas īpašu lēmumu valsts sociālo pabalstu var piešķirt jebkurai šā likuma 4.panta pirmajā daļā minētajai personai, kura faktiski audzina bērnu, vai pašam bērnam, ja viņš sasniedzis 15 gadu vecumu.

(4) Šā likuma 6.panta otrās daļas 2.punktā noteikto pabalstu, kas piešķirts par aizbildnībā esošu bērnu, pēc tam, kad bērns sasniedzis 18 gadu vecumu, piešķir un izmaksā pašam bērnam.

(5) Šā likuma 13.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto pabalstu piešķir apgādnieku zaudējušam bērnam un izmaksā viņa mātei, tēvam, aizbildnim vai citai personai, kura faktiski audzina bērnu.

(6) Šā likuma 6.¹ pantā minēto pabalstu Ministru kabineta [noteiktajā kārtībā piešķir vienam no adoptētājiem, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā](#) ar bāriņtiesas lēmumu nodots adoptējamais bērns.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [22.01.2004.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu un [08.11.2007.](#) likumu)

17.pants. Valsts sociālo pabalstu piešķiršanas un izmaksas kārtība

(1) Valsts sociālo pabalstu, izņemot šā likuma 6.¹ pantā noteiktās atlīdzības par adoptējamā bērna aprūpi, 8.¹ pantā noteiktās atlīdzības par adopciju un 11.pantā noteiktās atlīdzības par audžuģimenes pienākumu pildīšanu, piešķiršanu un izmaksu saskaņā ar gadskārtējā valsts budžeta likumā paredzētajām apropriācijām nodrošina Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Atlīdzības par adoptējamā bērna aprūpi, atlīdzības par adopciju un atlīdzības par audžuģimenes pienākumu pildīšanu piešķiršanu un izmaksu saskaņā ar gadskārtējā valsts budžeta likumā paredzētajām apropriācijām nodrošina Labklājības ministrija Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(2) Lai saņemtu valsts sociālo pabalstu, izņemot šā likuma 6.¹ pantā noteikto atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi, 8.¹ pantā noteikto atlīdzību par adopciju vai 11.pantā noteikto atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu, tā pieprasītājs personiski vai ar pilnvarotas personas starpniecību iesniedz Valsts sociālās

apdrošināšanas aģentūrai rakstveida pieprasījumu un Ministru kabineta noteiktos dokumentus. Lai saņemtu atlīdzību par adoptējamā bērna aprūpi, atlīdzību par adopciju vai atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu, tās pieprasītājs personiski vai ar pilnvarotas personas starpniecību iesniedz Labklājības ministrijai rakstveida pieprasījumu un Ministru kabineta noteiktos dokumentus.

(3) Valsts sociālos pabalstus bez maksas pārskaita saņēmēja kontā, izņemot valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, un pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās. Valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, un pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, pēc pabalsta saņēmēja pieprasījuma piegādā viņa dzīvesvietā par maksu, ieturot no pabalsta tā piegādes izdevumus gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktās maksas par pensijas, pabalsta vai atlīdzības piegādi apmērā.

(4) Regulāri izmaksājamos valsts sociālos pabalstus izmaksā reizi mēnesī, izņemot divas reizes gadā izmaksājamo šā likuma 12.pantā noteikto pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās.

(5) Izmaksai aprēķinātās valsts sociālā pabalsta summas, kas nav izmaksātas līdz pabalsta saņēmēja nāvei, ir tiesības saņemt pabalsta saņēmēja laulātajam un visiem pirmās un otrās pakāpes radniekiem, ja viņi minētās summas pieprasījuši gada laikā pēc pabalsta saņēmēja nāves. Ja neizmaksāto pabalsta summu pieprasa vairākas personas, to izmaksā vienādās daļās visām pieprasījumu iesniegušajām personām, kurām uz to ir tiesības.

(6) *(Izslēgta ar [16.06.2009.](#) likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [11.11.2004.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu un [16.06.2009.](#) likumu)

18.pants. Valsts sociālā pabalsta pieprasīšanas termiņi

(1) Valsts sociālais pabalsts pieprasāms 12 mēnešu laikā no tiesību rašanās dienas. Ja šis termiņš ir nokavēts, ikmēneša pabalstu izmaksā tikai par iepriekšējiem 12 mēnešiem, skaitot no valsts sociālā pabalsta pieprasīšanas dienas.

(2) Piešķirto valsts sociālo pabalstu, kuru saņēmējs laikā nav saņēmis, izmaksā par pagājušo laiku, bet ne vairāk kā par iepriekšējiem 12 mēnešiem, skaitot no nesaņemtā pabalsta pieprasīšanas dienas.

19.pants. Valsts sociālā pabalsta pieprasītāja pienākumi

Pabalsta pieprasītājam ir pienākums iesniegt iestādei, kura piešķir valsts sociālo pabalstu, visus nepieciešamos dokumentus. Pēc pabalsta piešķiršanas pabalsta saņēmējam ir pienākums nekavējoties informēt minēto iestādi par apstākļiem, kas varētu būt par pamatu pabalsta izmaksas pārtraukšanai vai pabalsta apmēra grozīšanai.

20.pants. Regulāri izmaksājamo valsts sociālo pabalstu izmaksas pārtraukšana

(1) Regulāri izmaksājamo valsts sociālo pabalstu izmaksu pārtrauc:

1) uz laiku, kamēr pabalsta saņēmējs vai bērns, par kuru tiek maksāts pabalsts, atrodas pilnā valsts apgādībā;

2) ja pabalsta saņēmējs vai bērns, par kuru tiek maksāts pabalsts, izbrauc no Latvijas Republikas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstī;

3) ja pabalsta saņēmējs vai bērns, par kuru tiek maksāts pabalsts, ir miris;

4) ja pabalsta saņēmējs labprātīgi atsakās no turpmākās pabalsta saņemšanas.

(2) Šā likuma 6., 6.¹., 7., 7.¹, 9. un 10.pantā minēto pabalstu izmaksu pārtrauc arī tad, ja:

1) bērns ievietots valsts, pašvaldības vai privātā bērnu aprūpes un audzināšanas iestādē un atrodas pilnā tās apgādībā vai nodots audzināšanā audžuģimenei;

2) bērna personisko interešu aizstāvībai pieņemts bāriņtiesas īpašs lēmums par pabalsta izmaksas pārtraukšanu personai, kura bērnu faktiski nekopj un neaudzina.

(3) Šā likuma 6., 7. un 7.¹ pantā minēto pabalstu izmaksu pārtrauc arī gadījumos, kad atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības, bet šā likuma 9. un 10.pantā minēto pabalstu izmaksu — arī gadījumos, kad atcelta aizbildnība.

(4) Šā likuma 11.pantā minēto pabalstu izmaksu pārtrauc gadījumos, kad ar bāriņtiesas lēmumu izbeigta bērna uzturēšanās audžuģimenē.

(5) Šā likuma 12.¹ pantā minētā pabalsta izmaksu pārtrauc arī gadījumos, kad persona ievietota valsts vai pašvaldības ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

(6) Šā likuma 13.pantā minētā pabalsta izmaksu pārtrauc arī gadījumos, kad personai rodas tiesības saņemt valsts pensiju (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju invalīdam) vai apdrošināšanas atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [22.01.2004.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu, [20.09.2007.](#) likumu un [08.11.2007.](#) likumu)

21.pants. Ieturējumi no valsts sociālajiem pabalstiem un tiesības norakstīt izveidojušās parādu summas

(1) Ieturējumus no valsts sociālajiem pabalstiem izdara, pamatojoties uz:

1) tiesas nolēmumiem un citu institūciju (amatpersonu) nolēmumiem, kurus izpilda normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

2) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļas amatpersonas lēmumu, lai piedzītu valsts sociālā pabalsta summas, izņemot šā likuma 6.¹, 8.¹ un 11.pantā noteiktā pabalsta summas, kas personai pārmaksātas pašas personas vainas dēļ, ja tā sniegusi nepatiesu vai nepilnīgu informāciju vai nav paziņojusi par pārmaiņām, kas varētu ietekmēt tiesības uz pabalstu vai tā apmēru. Šajā gadījumā katru mēnesi ieturami ne vairāk kā 10 procenti no izmaksājamā pabalsta apmēra un ieturētās summas ieskaitāmas valsts pamatbudžetā;

3) Labklājības ministrijas valsts sekretāra vai viņa pilnvarotas amatpersonas rīkojumu, lai piedzītu šā likuma 6.¹, 8.¹ un 11.pantā noteiktā pabalsta summas, kas personai pārmaksātas pašas personas vainas dēļ, ja tā sniegusi nepatiesu vai nepilnīgu informāciju vai nav paziņojusi par pārmaiņām, kas varētu ietekmēt tiesības uz pabalstu vai tā apmēru. Šajā gadījumā katru mēnesi ieturami ne vairāk kā 10 procenti no izmaksājamā pabalsta apmēra un ieturētās summas ieskaitāmas valsts pamatbudžetā.

(2) Ieturējumi no bērna piedzimšanas pabalsta un apbedīšanas pabalsta nav izdarāmi.

(3) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra noraksta un izslēdz no bilances tās uzskaitē esošo parādu summas, kas valsts sociālo pabalstu saņēmēju vainas dēļ veidojušās kā pārmaksas, kuru piedziņa nav iespējama, jo parādnieks ir miris vai parāda piedziņai iestājies noilgums, vai kas nepārsniedz 35 procentus no valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar [11.11.2004.](#) likumu, [27.10.2005.](#) likumu, [08.11.2007.](#) likumu un [16.06.2009.](#) likumu)

22.pants. Valsts sociālo pabalstu aplikšana ar nodokļiem

Valsts sociālos pabalstus ar nodokļiem neapliek, ja nodokļu likumos nav noteikts citādi.

IV nodaļa Nobeiguma noteikumi

23.pants. Attiecībā uz valsts sociālajiem pabalstiem izdoto lēmumu apstrīdēšana un pārsūdzēšana

(1) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras amatpersonas izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību attiecībā uz valsts sociālajiem pabalstiem var apstrīdēt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktoram. Direktora izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kā arī lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Labklājības ministrijas amatpersonas izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību attiecībā uz valsts sociālajiem pabalstiem var apstrīdēt Labklājības ministrijas valsts sekretāram. Valsts sekretāra izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kā arī lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Šā panta pirmajā un otrajā daļā minētā iesnieguma par administratīvā akta apstrīdēšanu vai pieteikuma tiesai par administratīvā akta pārsūdzēšanu iesniegšana neaptur administratīvā akta darbību, izņemot gadījumus, kad tā tiek apturēta ar iesnieguma vai pieteikuma izskatītāja rakstveida lēmumu.

([16.06.2009.](#) likuma redakcijā)

Pārejas noteikumi

1. Šā likuma 15.panta otrā daļa stājas spēkā 2006.gada 1.janvārī.

2. Līdz 2005.gada 31.decembrim ģimenes valsts pabalsta apmērs ģimenēm, kuras audzina pirmo bērnu, ir seši lati mēnesī.

3. *(Izslēgts ar [12.12.2002.](#) likumu, kas stājas spēkā no [01.01.2003.](#).)*

4. Personām, kurām bērna kopšanas pabalsts piešķirts līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, par bērna kopšanas periodu, kas nepārtraukti turpinās pēc šā likuma

stāšanās spēkā, pabalstu izmaksā saskaņā ar 1995.gada 26.oktobra likumu "Par sociālo palīdzību".

5. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2003.gada 30.jūnijam piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 1995.gada 19.decembra noteikumi nr.384 "Noteikumi par ģimenes valsts pabalstu, bērna piedzimšanas pabalstu un bērna kopšanas pabalstu piešķiršanas un izmaksas kārtību";

2) Ministru kabineta 1997.gada 16.septembra noteikumi nr.325 "Noteikumi par bērna piedzimšanas pabalsta apmēru";

3) Ministru kabineta 1998.gada 26.maija noteikumi nr.193 "Noteikumi par bērna kopšanas pabalsta apmēru";

4) Ministru kabineta 2000.gada 7.marta noteikumi nr.87 "Noteikumi par valsts sociālajiem pabalstiem aizbildnim";

5) Ministru kabineta 1995.gada 19.decembra noteikumi nr.381 "Noteikumi par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru un piešķiršanas kārtību";

6) Ministru kabineta 2000.gada 1.februāra noteikumi nr.40 "Noteikumi par valsts sociālo pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās".

6. *(Izslēgts ar 11.11.2004. likumu)*

7. Personām, kurām bērna kopšanas pabalsts par bērna kopšanu vecumā līdz vienam gadam piešķirts līdz 2004.gada 31.decembrim, par bērna kopšanas periodu, kas nepārtraukti turpinās pēc 2005.gada 1.janvāra, pabalstu izmaksā arī gadījumā, ja persona Ministru kabineta noteiktajā kārtībā strādā nepilnu darba laiku.

(11.11.2004. likuma redakcijā)

8. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2005.gada 30.jūnijam piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 2003.gada 1.jūlija noteikumi Nr.355 "Noteikumi par ģimenes valsts pabalsta un piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta un piemaksas piešķiršanas un izmaksas kārtību";

2) Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumi Nr.381 "Noteikumi par bērna piedzimšanas pabalsta apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību";

3) Ministru kabineta 2003.gada 29.jūlija noteikumi Nr.430 "Noteikumi par valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta un apbedīšanas pabalsta apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalstu piešķiršanas un izmaksas kārtību";

4) Ministru kabineta 2003.gada 1.jūlija noteikumi Nr.454 "Noteikumi par pabalsta apmēru transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, pabalsta apmēra pārskatīšanas kārtību un pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību";

5) Ministru kabineta 2003.gada 1.jūlija noteikumi Nr.367 "Noteikumi par atlīdzības par aizbildņa pienākumu pildīšanu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību, kā arī atlīdzības piešķiršanas un izmaksas kārtību";

6) Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumi Nr.380 "Noteikumi par pabalsta aizbildnim par bērna uzturēšanu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta piešķiršanas un izmaksas kārtību".

(11.11.2004. likuma redakcijā)

9. Šā likuma 3.panta pirmās daļas 9.punkts, grozījumi 4.panta trešajā daļā attiecībā uz bērna invalīda kopšanas pabalstu, 7.¹ pants un grozījumi 16.panta pirmajā un otrajā daļā, kā arī 20.panta otrajā un trešajā daļā, kuri attiecas uz 7.¹ pantu, stājas spēkā 2006.gada 1.janvārī.

(27.10.2005. likuma redakcijā)

10. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2006.gada 30.septembrim piemērojami Ministru kabineta 2004.gada 7.decembra noteikumi Nr.1003 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā bērna kopšanas pabalstu un piemaksu pie bērna kopšanas pabalsta par dvīņiem vai vairākiem vienās dzemdībās dzimušiem bērniem", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(02.03.2006. likuma redakcijā)

11. Grozījumi šā likuma 7.¹ pantā par otrās daļas izslēgšanu stājas spēkā 2008.gada 1.janvārī.

(20.09.2007. likuma redakcijā)

12. Grozījumi šā likuma 15.pantā par trešās daļas izteikšanu jaunā redakcijā stājas spēkā 2011.gada 1.janvārī.

(20.09.2007. likuma redakcijā)

13. Par bērnu, kas piedzimis līdz 2009.gada 30.jūnijam vai 306 dienu laikā no 2009.gada 1.jūlija, ģimenes valsts pabalstu piešķir un izmaksā līdz dienai, kad bērns sasniedz viena gada vecumu.

(16.06.2009. likuma redakcijā)

14. Grozījumi šā likuma 17.panta trešajā daļā, kuri paredz valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta, pabalsta invalīdam, kuram nepieciešama kopšana, un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās, piegādi dzīvesvietā par maksu, stājas spēkā 2009.gada 1.jūlijā.

(16.06.2009. likuma redakcijā)

15. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2009.gada 31.oktobrim piemērojami Ministru kabineta 2005.gada 26.jūlija noteikumi Nr.562 "Noteikumi par ģimenes valsts pabalsta un piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu apmēru, tā pārskatīšanas kārtību un pabalsta un piemaksas piešķiršanas un izmaksas kārtību", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(16.06.2009. likuma redakcijā)

16. Laika periodā no 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim saskaņā ar šo likumu noteiktā ģimenes valsts pabalsta apmēru nosaka atbilstoši likumam “Par valsts pensiju un valsts pabalstu izmaksu laika periodā no 2009.gada līdz 2012.gadam”.

(16.06.2009. likuma redakcijā)

Likums stājas spēkā 2003.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 2002.gada 31.oktobrī.

Valsts prezidente

V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2002.gada 19.novembrī